

Cuprins

Lista abrevierilor și a acronimelor	5
INTRODUCERE.....	7
Cadrul metodologic	11
CAPITOLUL I. CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND FALSIFICAREA MONEDELOR	14
1.1. Considerații terminologice privind noțiunea de fals	14
1.2. Considerații generale privind falsificarea de monede	17
1.3. Specificitatea falsurilor de monedă	22
CAPITOLUL II. REGLEMENTAREA JURIDICĂ A INFRAȚIUNII DE FALSIFICARE DE MONEDE.....	28
2.1. Structura incriminării.....	28
2.2. Condiții preexistente.....	34
2.3. Conținutul constitutiv.....	37
2.4. Forme de săvârșire. Sancționare	41
2.5. Jurisprudența CEDO	43
CAPITOLUL III. REFERINȚE LEGISLATIVE COMPARATIVE PRIVIND INFRAȚIUNEA DE FALSIFICARE DE MONEDE	50
3.1. Analiză comparativă între elementele circumstanțiale din legea penală română și cele din legislațiile străine în cazul falsurilor de monede.....	50
3.2. Concluzii privind studiul comparativ al doctrinelor penale din România și din diferite state ale lumii în materia falsurilor de monede	64
CAPITOLUL IV. ASPECTE CRIMINOLOGICE PRIVIND INFRAȚIUNEA DE FALSIFICARE DE MONEDE	73
4.1. Evoluția infracțiunilor de falsificare de monede în România	73
4.2. Cauzele care au generat și condițiile care au favorizat săvârșirea infracțiunii de falsificare de monede	78

4.3. Specificitatea psihopatologiei și profilul infractorului-falsificator	82
4.4. Reacția socială pentru prevenire și combatere	87
CAPITOLUL V. METODE DE FALSIFICARE ȘI TEHNICI DE DEPISTARE A INFRAȚIUNILOR DE FALSIFICARE DE MONEDĂ.....	
5.1. Metode de falsificare.....	101
5.1.1. Metode de falsificare și de contrafacere a bancnotelor	102
5.1.2. Metode de falsificare și contrafacere a monedelor metalice	109
5.1.3. Metode de falsificare și contrafacere a monedei electronice	111
5.2. Metode și mijloace moderne de protecție și siguranță a monedei	117
5.2.1. Măsuri de siguranță și de protecție.....	118
5.2.2. Elementele de protecție generale și speciale împotriva infraționii de falsificare de monedă.....	121
5.3. Fenomenul de criminalitate economico-financiară.....	124
5.3.1. Inflația	125
5.3.2. Spălarea banilor.....	127
5.4. Specificitatea bancnotei românești.....	132
5.5. Tehnici de descoperire a falsului de monedă	137
5.5.1. Tehnici simple de descoperire a falsului	139
5.5.2. Tehnici moderne de descoperire a falsului de monedă.....	141
CAPITOLUL VI. METODOLOGIA INVESTIGĂRII CRIMINALISTICE A INFRAȚIUNII DE FALSIFICARE DE MONEDĂ.....	
6.1. Probleme pe care le clarifică investigarea criminalistică.....	152
6.1.1. Tehnica de falsificare.....	152
6.1.2. Locul și timpul săvârșirii infraționii de falsificare de monede	154
6.1.3. Actele preparatorii și tentativa.....	157
6.1.4. Participația penală.....	158
6.1.5. Consecințele infraționii.....	161
6.1.6. Concursul de infraționi.....	162
6.2. Expertiza criminalistică. Etapele investigării criminalistice	164
6.2.1. Expertiza	164

6.2.1.1. Problemele pe care le rezolvă expertiza și constatarea tehnico-științifică în procesul penal.....	166
6.2.2. Expertiza traseologică.....	174
6.2.3. Expertiza fizico-chimică	176
6.3. Particularități ale cercetării infracțiunii de deținere de instrumente în vederea falsificării de monede	178
6.4. Activități de urmărire penală pentru asigurarea probatoriului	180
6.4.1. Cercetarea la fața locului.....	182
6.4.2. Metode speciale de supraveghere și cercetare.....	183
6.4.2.1. Filaj, investigator sub acoperire, flagrant.....	184
6.4.3. Percheziția	189
6.4.3.1. Reguli tactice generale privind percheziția domiciliară.....	192
6.4.3.2. Reguli tactice generale privind percheziția corporală.....	194
6.4.3.3. Reguli tactice generale privind percheziția sistemelor informatice	195
6.4.4. Reconstituirea.....	200
6.4.5. Supravegherea electronică.....	201
6.4.6. Ascultarea persoanelor vătămate	202
6.4.7. Ascultarea suspectilor/inculpaților	203
6.4.8. Ascultarea martorilor	209
6.4.9. Efectuarea confruntărilor	214
CAPITOLUL VII. CONCLUZII.....	221
Anexa I.....	226
Anexa II	229
Anexa III.....	232
Anexa IV	240
Anexa V.....	243
Anexa VI.....	244
Anexa VII	247
Anexa VIII.....	251
Anexa IX.....	252
Anexa X.....	254
BIBLIOGRAFIE	255

Introducere

Banii îi înduplecă până și pe zei¹.

„Banii, în sine, nu reprezintă nimic, noi îi însuflețim, legându-i de valoarea și munca noastră”². „Lumea este creată de noi, ființe vii, și nu de bani. Dragostea pentru «arginți» este rădăcina tuturor relelor, pentru generali reprezintă mușchii războiului, pentru revoluționari reprezintă cătușele muncitorului”³. Pentru că în zilele noastre totul se raportează la bani, viețile oamenilor sunt influențate de aceștia din toate punctele de vedere.

Banii, prin gradul de indispensabilitate pe care l-au dobândit de-a lungul evoluției continue, au devenit unicul mod de satisfacere a nevoilor cotidiene. Chiar dacă nu există studii ale unui raport în acest sens, vis-à-vis de titlurile de credit sau alte instrumente asemănătoare, moneda este de departe cel mai falsificat instrument.

Pe parcursul evoluției, baterea de monedă a devenit apanajul exclusiv al statelor prin autoritatea centrală a acestora. De aceea, toate statele lumii au înțeles să prevadă un sistem punitiv ca și protecție deosebită. Măsurile adoptate în vederea contracarării fenomenului trebuie să fie imediate și punctuale în ceea ce îi privește, atât pe cetățeni, cât și pe stat. Cetățenii sunt afectați de fenomenul falsificării de monedă, întrucât o consecință directă a acestuia este scăderea încrederii în monedă propriu-zis. Statul este afectat în mod direct de fenomenul falsului de monedă, deoarece *falsificarea de monedă reprezintă o infracțiune economico-financiară și constituie o amenințare majoră la adresa sistemului monetar și economic al unui stat*. În fața acestei situații, statul trebuie să dețină măsurile și tehnicile necesare pentru a elimina practicile ilicite.

Datorită amenințării pe care infracțiunea de fals de monedă o aduce în societatea noastră, este imperios necesar să existe un grad sporit de specializare în utilizarea noilor tehnologii apărute tocmai din cauza progresului permanent al modalităților de falsificare și al infractorilor deveniți „profesioniști” în materie. Dezvoltarea tehnologică a adus cu sine, atât o serie de

¹ Euripide.

² D.D. Chirițescu, *Fețele monedei – O dezbatere despre universalitatea banului*, Colecția Dezbateri Contemporane, Ed. Institutul European, Iași, 2015, p. 10.

³ N. Ferguson, *Ascensiunea Banilor: o istorie financiară a lumii*, Ed. Polirom, București, 2016, p. 9.

avantaje, cât și o serie de dezavantaje, întrucât prin utilizarea unor mijloace tehnologice moderne, procesul prin care monedele pot fi falsificate este simplificat și mult mai rapid.

Așadar, multiplicarea de orice fel a banilor constituie o ilegalitate. Și, totodată, infracțiune este considerată și punerea în circulație, primirea ori deținerea banilor produși într-un mod fraudulos. Diligențe pentru a face bancnotele mai sigure, astfel contribuind și la menținerea încrederii societății în monedă, în întregul sistem monetar, bancar, financiar și economic, depune Uniunea Europeană.

Prin prezenta lucrare urmărim abordarea sistemelor instituționale de prevenire și combatere a infracțiunii de falsificare de monede, atât la nivel național, european, cât și la nivel internațional. De asemenea, este important să acordăm atenție aspectelor privind fenomenul de criminalitate economico-financiară prin prezentarea succintă a unor tipuri de activități infracționale.

În ultimii ani, modalitățile de multiplicare a bancnotelor au evoluat vertiginos. Specialiștii în domeniu au putut constata moduri de falsificare de la cele mai rudimentare până la cele mai ingenioase. Practic, subiecții au devenit din ce în ce mai ageri. Pe de o parte, infractorii s-au constituit în adevărate rețele infracționale, cu o dibăcie fantastică în domeniu, iar pe de altă parte, instituțiile emitente și cele care au menirea de a identifica, prinde și trage la răspundere penală infractorii, au intensificat cadrul legislativ în domeniu, pentru a-i constrânge pe cei din urmă să nu mai apeleze la metode ilegale de falsificare a monedelor.

Implicația cea mai mare în prevenție, și totodată cea mai importantă, este a instituției bancare care consolidează metodele de securitate și protecție a monedelor. Înaltul grad de specializare impune abordări din toate punctele de vedere, economico-financiar, tehnic (electronic), juridic, informatic (internet) etc.

În categoria vastă a acestei infracțiuni, cercetarea face referire la o analiză asupra monedei (metalice și de hârtie), cardurilor, monedei virtuale bitcoin, etherum (btc., eth. sau altele).

Motivația care se află la baza prezentului demers de cercetare rezidă din necesitatea de a constitui un cadru comprehensiv al fenomenului falsului de monedă în România. În ultima perioadă, fenomenul falsului de monedă nu a evoluat, aflându-se în stagnare, mai mult decât atât, putem vorbi de o scădere, fiind marcată de modificări privind legislația existentă în vigoare la nivel național. Odată cu aderarea României la Uniunea Europeană, prin

asumarea aquis-ului comunitar, România a transpus, la nivel național, legislația existentă în vigoare la nivelul Uniunii Europene.

Am ales să studiem această temă întrucât, în urma rapoartelor și cercetărilor pe care le-am analizat în prealabil, am constatat că interesul infractorilor care apelează la mijloace și tehnici ilegale pentru a comite infracțiuni ale falsului de monedă este stârnit prin simplul fapt că reprezintă o modalitate facilă de obținere a unor venituri într-un timp scurt. *Tentația de a obține acest venit ilicit este și motivul pentru care tema este de actualitate. Actualitatea este reprezentată și de evoluția continuă a tehnicilor prin care monedele pot fi falsificate, iar importanța temei o relevăm și prin formularea întrebărilor la care trebuie să răspundă cercetarea: Reprezintă falsul de monedă un risc pentru sistemul financiar românesc? Legislația națională este armonizată cu legislația țărilor din spațiul Uniunii Europene? Țara noastră a luat măsurile necesare pentru prevenirea și combaterea acestui fenomen? Care sunt problemele pe care trebuie să le clarifice investigarea criminalistică a infracțiunii de fals de monede și care sunt principalele activități de urmărire penală necesare asigurării probatoriului?*

În cadrul acestei lucrări, am evidențiat reglementările juridice existente în vigoare referitoare la infracțiunea de falsificare de monedă la nivel național, la nivel european, prin efectuarea unei analize comparative, în cadrul căreia am evidențiat aspecte importante și relevante specifice unor țări precum Germania, Spania, Italia, Marea Britanie și la nivelul continentului american, prin exemplificarea cadrului legislativ al Statelor Unite ale Americii. Cercetarea este consolidată prin prezentarea aspectelor criminologice privind infracțiunea de fals de monedă și prin stabilirea particularităților metodologiei investigării criminalistice a fenomenului prezentat. Prezenta lucrare este structurată pe cinci capitole. Cel dintâi capitol este destinat considerațiilor de ordin terminologic și general, precum și abordării din punct de vedere juridic, criminologic și al reacției sociale privind infracțiunea și făptuitorul falsificării de monede.

Capitolul secund prezintă structura incriminării, condițiile preexistente, conținutul constitutiv, formele de săvârșire, precum și sancționarea acestora. Datoria care îi revine teoriei și practicii judiciare este să arate „sensul” falsificării, stabilind metodele, mijloacele și modalitățile de comitere, cum este denaturat adevărul și cum a luat naștere prin manoperele și procedeele folosite de o persoană pentru a induce în eroare altă sau alte persoane. Prezența de monede și bancnote false afectează interesele de stabilitate ale statelor și ale persoanelor care vin în contact cu acestea.

În cel de-al treilea capitol, am făcut vorbire, prin apelul la analiza comparativă, despre referințele legislative privind falsificarea de monedă la nivel național, european și internațional, fiind prezentate elementele circumstanțiale din legea penală română, italiană, spaniolă, germană, engleză și cea americană.

Capitolul patru conferă o perspectivă criminologică privind infracțiunea de falsificare de monede: evoluția infracțiunilor de acest gen, cauzele care le generează, condițiile care favorizează, specificitatea psihopatologică a profi-lului falsificatorului, precum și reacția socială în vederea prevenirii și combaterii.

Penultimul și cel din urmă capitol se dezvoltă pe particularizarea aspectelor cele mai importante ale temei și sunt personalizate cu toate elementele ce se impun: probleme pe care trebuie să le clarifice investigarea criminalistică (locul și timpul săvârșirii infracțiunii, mijloace folosite pentru falsificarea de monede, metode de falsificare și de contrafacere a bancnotelor și a monedelor metalice, instrumente, făptuitori, calitatea acestora și contribuția fiecăruia, valorificarea pe piață a monedelor false, existența concursului de infracțiuni) și activitățile desfășurate pentru administrarea probatoriului (cercetarea la fața locului, constatarea infracțiunii flagrante, urmărirea și prinderea făptuitorilor, efectuarea perchezițiilor, ascultarea martorilor, ascultarea părților în procesul penal, efectuarea confruntărilor și efectuarea expertizelor criminalistice). Prioritar, sunt prezentate elementele de siguranță pentru principalele monede naționale, europene și americane, ulterior aducând în atenție tehnicile simple și moderne de descoperire a falsului de monedă și conchizând cu problemele pe care trebuie să le clarifice principalele expertize criminalistice.

În final, concluziile ce se impun pentru evidențierea rezultatelor cercetării și a impactului în domeniul abordat și anexele la care facem referire pe parcursul lucrării.

Cu alte cuvinte, scopul principal al prezentei cercetări a reprezentat studierea și analizarea noilor provocări și metode, precum și a mijloacelor de prevenire a infracțiunii de falsificare de monede. În acest sens, au fost analizate activitățile cu caracter ilicit pentru a evidenția metodele utilizate de cei care apelează la tehnica falsificării.

La baza prezentei cercetări se află următoarea ipoteză de lucru: *investigarea criminalistică a infracțiunii de falsificare de monede reprezintă un fenomen care s-a perpetuat de-a lungul timpului, dar care în ultima perioadă nu a mai evoluat, ca urmare a aderării României la Uniunea Europeană.*

Cadrul metodologic

În cadrul prezentei, subiectul principal asupra căruia *ne-am concentrat* a fost abordat din două perspective diferite. Pe de o parte, am realizat atât o analiză de tip descriptiv, în cadrul căreia *ne-am îndreptat* atenția asupra principalelor schimbări, evoluții pe care fenomenul falsului de monedă le-a înregistrat în perioadele aduse în atenție. Pe de altă parte, am realizat și o analiză explicativă, prin intermediul căreia am urmărit să identificăm o serie de cauze și efecte privind investigarea criminalistică a infracțiunii de falsificare de monedă. Pe baza celor două tipuri de abordări, am oferit răspunsuri întrebărilor de cercetare pe care le-am formulat în debutul acestei lucrări⁴.

Din punct de vedere metodologic, analiza datelor secundare reprezintă metoda de cercetare utilizată pe parcursul întregii lucrări. În acest sens am analizat Codul penal, jurisprudența CEDO, jurisprudența românească, tratate, monografii și alte materiale legislative aferente acestui subiect. De asemenea, am studiat lucrările scrise de alți autori – români și străini – care au analizat infracțiunea de fals de monedă din punct de vedere criminologic. Lucrările analizate au fost atât cele publicate de centre și institute științifice, cât și cele publicate de diverse edituri. Metoda pe care am folosit-o pentru a oferi răspuns întrebărilor de cercetare se înscrie în categoria metodelor calitative. Mai exact, în vederea realizării acestei cercetări, am apelat la analiza documentelor sociale și la analiza de tip istoric⁵.

Analiza documentelor sociale reprezintă o metodă prin intermediul căreia sunt analizate informațiile care se regăsesc în cadrul unor documente, precum ziare, documente realizate și publicate de centrele de presă, documente aferente anumitor instituții, anumite pagini de internet ale diverselor centre și institute ș.a.⁶. În cadrul prezentei cercetări, am analizat principalele acte normative privind infracțiunea de falsificare de monedă. În categoria acestor documente se regăsesc următoarele: Codul penal specific legislației românești, europene și americane, jurisprudența CEDO ș.a. De asemenea, am analizat atât principalele articole științifice, cât și lucrările care au ca subiect

⁴ B. Anol, *Social Science Research: Principles, Methods and Practice*. Textbooks Collection. Book 3, University of South Florida Scholar Commons, 2012, p. 6. http://scholarcommons.usf.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1002&context=oa_textbooks, link accesat la data de 15 iunie 2018.

⁵ *Ibidem*, p. 39.

⁶ P. Mayring, *Qualitative Content Analysis. Theoretical Foundation, Basic Procedures and Software Solution*. Klagenfurt, Austria, 2014, p. 43.

principal fenomenul falsului de monedă. În acest sens, am analizat atât cărțile scrise de specialiști în domeniu, cât și articole științifice publicate de diverse centre de cercetare și institute care au realizat cercetări cu privire la fenomenul cercetat.

Prin metoda comparației am analizat cadrul national, european și internațional privind falsul de monedă (și criminalitatea economico-financiară).

Din punct de vedere metodologic, prezenta lucrare este abordată și din perspectiva unei viziuni istorice⁷. Pentru a înțelege mai bine fenomenul infracțiunii de fals am ales să fac trimitere la originile istorice ale falsului de monedă. Astfel, prin intermediul analizei de tip istoric am oferit o viziune de ansamblu asupra evoluției fenomenului în România⁸. Am prezentat principalele schimbări, evoluții, dezvoltări tehnologice, mijloace și tehnici utilizate de către cei ce apelează la metoda falsului. Consider importantă această metodă, deoarece oferă o viziune de ansamblu a evoluției fenomenului. În cadrul acestei lucrări am construit capitole în ordinea cronologică desfășurării evenimentelor.

Sub aspect metodologic, am făcut apel și la metoda logică. Aceasta a fost utilizată în procesul de definire a conținutului lucrării. Legislația românească, europeană și internațională care are incidență cu subiectul prezentei cercetări a fost analizată din perspectiva normelor și a modalităților de aplicare concretă. În România, țară cu o economie scăzută comparativ cu statele occidentale, falsificarea de monedă este o infracțiune ce nu era foarte bine denumită și definită.

În cadrul unei cercetări, unitățile de analiză ocupă un rol important, dat fiind faptul că, prin intermediul acestora sunt oferite răspunsuri ipotezelor

⁷ S. Wyche, P. Sengers, R.E. Grinter, *Historical Analysis, Using the Past to Design the Future*, Springer-Verlag Berlin Haidelberg, 2006, pp. 37-38, <http://www.cc.gatech.edu/~beki/c29.pdf>, link accesat la data de 16 septembrie 2018.

⁸ La începutul sec. al XX-lea, arheologul Hogarth din cadrul Muzeului Britanic a descoperit tezaurul de la Efes, de lângă Templul zeiței vânătorii din Olimp, Artemis, unde, pe lângă monedele de aur, argint și fildeș, exista și moneda electron (făcută dintr-un aliaj al aurului), de mică dimensiune. Un fenomen emblematic este cel al teaurizării, care presupune acumularea de rezerve sub formă de aur (lingouri, apanajul statului, partea divizionară a monedei, prezentate la monetăriile statului), însă, dat fiind faptul că cea mai tentantă metodă de economisire în zilele noastre, după ce băncile emit și bilete de bancă, a devenit crearea depozitelor sub formă de conturi curente personale (băncile comerciale emit monedă scripturală) sau de active cu valoarea certă, aceasta nemaiaivând același „succes” și pierde teren, mai cu seamă în fața dobânzilor pe care băncile le pun la dispoziție publicului.

sau întrebărilor aferente cercetării pe care dorim să o realizăm. Unitățile de analiză fac referire, atât la caracteristicile unui individ, cât și la particularitățile unui grup astfel, unitățile de analiză reprezintă „*rezultatul investigației*” realizate de cercetător⁹.

În cadrul prezentei lucrări, unitățile de analiză asupra cărora *ne-am concentrat* atenția sunt reprezentate în primul rând de explicarea termenilor *fals, falsificare de monedă, specificitatea falsurilor de monedă*. În primul capitolul sunt prezentate definițiile termenilor utilizați.

În sprijinul cercetării, vin informațiile obținute din studiul științific, teoretic, al literaturii de specialitate, al surselor online, al privirilor comparative, al studiilor de caz și al cercetărilor făcute în rândul practicienilor, organelor de cercetare și nu numai, care, datorită activităților de investigare a infracțiunilor de falsificare a monedelor relevă directă realitate în materie (de la modul de operare utilizat de infractori, instrumente de investigare folosite, modalitate de cooperare internațională, felul în care se implică instituțiile de specialitate în procesul prevenirii și combaterii fenomenului, obstacole pe care le întâmpină în practică, până la ceea ce consideră necesar în vederea perfecționării procedurale și legislative).

⁹ B. Anol, *op. cit.*, p. 9. http://scholarcommons.usf.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1002&context=oa_textbooks, link accesat la data de 15 septembrie 2018.

Capitolul I

Considerații generale privind falsificarea monedelor

1.1. Considerații terminologice privind noțiunea de fals

Falsul reprezintă ceva care este contrar adevărului; mincinos, neînțemeiat; care are numai aparența adevărului, autenticității; imitat, artificial. Este o infracțiune săvârșită prin alterarea adevărului într-un act scris, prin adaosuri sau ștersături făcute cu rea-credință¹⁰.

În *Dicționarul de drept penal*, conceptului de „falsificare” îi este atribuită următoarea definiție: *Falsificarea, acțiune de denaturare a adevărului, se poate efectua prin orice mijloace susceptibile de producere a unei contrafaceri (lucru, semn sau înscris), ori a unei alterări în forma sau substanța sa (lucru, semn sau înscris).*

O definiție cuprinzătoare și exactă a monedei este oferită de Vasile Turliuc și Vasile Cocriș în lucrarea *Monedă și Credit*: „moneda reprezintă piesa metalică, bancnota din hârtie, banii electronici și banii virtuali”. La baza afirmației stă faptul că termenii sunt similari, ceea ce conduce și la similitudinea dintre noțiunile de circulație monetară și circulație bănească¹¹.

La nivel european, în cuprinsul art. 2, lit. a) din Directiva 2014/62/UE a Parlamentului European și a Consiliului¹², definiția monedei aplicată conform prezentei directive este următoarea: „monedă, înseamnă bancnote și monede a căror circulație este autorizată legal, inclusiv bancnote și monede euro a căror circulație este autorizată legal în temeiul Regulamentului (CE) nr. 974/98”¹³.

În literatura de specialitate sunt variate definiții date falsificării de monedă, unele fiind mai simple, iar altele mai ample și cuprinzătoare. Falsificarea de monedă constituie o infracțiune internațională și se pedepsește conform reglementărilor existente în vigoare la nivel național și internațional.

¹⁰ Dicționarul explicativ al limbii române, anul 2009.

¹¹ V. Turliuc, V. Cocriș, *Monedă și Credit*, Ed. Ankarom, Iași, p. 9.

¹² Directiva 2014/62/UE a Parlamentului European și a Consiliului din data de 15 mai 2014 privind protecția prin măsuri de drept penal a monedei EURO și a altor monede împotriva falsificării, publicată în JO L151/1 din 21 mai 2014, număr celex 32014L0062.

¹³ Regulamentul (CE) nr. 974/98 al Consiliului din 3 mai 1998 privind introducerea EURO, publicat în JO L139 din data de 11 mai 1998.

În legislația națională, conform Codului penal, „falsificarea de monedă cu valoare circulatorie se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani și este interzisă exercitarea unor drepturi”¹⁴.

La nivelul Uniunii Europene, falsificarea monedelor, în special a monedei EURO, reprezintă o preocupare majoră, întrucât prin falsificarea monedelor sunt aduse prejudicii cetățenilor și agenților economici. Convenția de la Geneva este documentul care funcționează la nivelul Uniunii Europene și care stipulează regulile, sancțiunile și pedepsele ce sunt aplicate acelor care apelează la metode ilicite prin care banii sunt falsificați și puși în circulație. Această Convenție cuprinde, de asemenea, și reguli privind jurisdicția și cooperarea. De-a lungul timpului, la nivelul Uniunii au fost adoptate regulamente și decizii prin care sancțiunile aplicate contrafacerii și falsificării bancnotelor sunt mai clar definite¹⁵.

Trebuie precizat faptul că, în situația când într-un context general se face referire la bani, se folosește termenul de monedă, prin care se înțelege atât moneda metalică, cât și banii de polimer sau hârtie, iar atunci când se face referire la falsificare de monede se înțelege falsificarea banilor de orice fel.

Pentru a servi unor scopuri cu caracter penal, instrumentele folosite trebuie să reflecte în mod real un adevăr și să se bucure de încrederea întregii societăți. Indiferent de complexitatea și amploarea lor, de la relațiile dintre doi indivizi și până la relațiile dintre state, presupun în mod necesar utilizarea acelor instrumente. Instrumente datorită cărora, prin valoarea lor probantă, imprimă certitudine și siguranță. De aceea, pentru a putea ocroti integritatea materială și de conținut a instrumentelor și a încrederii, legea penală incriminează ca „fals” orice contrafacere sau falsificare de astfel de instrumente.

În prezent, așa cum am precizat anterior, falsul de monedă este o acțiune care se pedepsește cu închisoarea. În trecut, o metodă de protejare a monedei împotriva falsificatorilor era reprezentată de teroarea creată de

¹⁴ Noul Cod penal, Titlul VI Infracțiuni de fals, Capitolul I, Falsificarea de monede, timbre sau alte valori, art. 314, Falsificarea de monede, p. 79, <http://www.imliasi.ro/Noul%20cod%20penal.pdf>, link accesat la data de 7 octombrie 2018.

¹⁵ Propunere de Directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind protecția prin măsuri de drept penal a monedei EURO și a altor monede împotriva falsificării și de înlocuire a Deciziei-cadru nr. 2000/383/JAI a Consiliului COM/2013/042 final – 2013/0023.

<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0042:FIN:RO:H TML>, link accesat la data de 7 octombrie 2018.

pedeapsa cu moartea. Existau mai multe motive pentru care se considera mai mult decât o pierdere a încrederii cetățenilor în monedă, falsificarea reprezenta o insultă și o trădare, iar statul suferea o pierdere financiară care era dată de diferența dintre valoarea nominală a bancnotei și costul de producție al acesteia¹⁶. În actualitate a dispărut, deoarece prin multitudinea de pacte internaționale care reglementează drepturile omului, a fost de neconceput ca această metodă să fie pusă în aplicare în continuare. Cu titlu de exemplu, conform marelui jurist roman Ulpian, falsificatorii de monedă din aur erau aruncați spre sfâșiere la fiare sălbatice¹⁷. De asemenea, tot cu titlu de exemplu, Lex Cornelia de „*falsis*”¹⁸ era o lege concretă pentru pedepsirea falsificatorilor. Oamenilor liberi le erau confiscate averile și erau exilați, iar sclavilor li se aplica pedeapsa cu moartea prin tortură¹⁹.

Crima organizată desfășoară activități infracționale extrem de sofisticate și de dinamice, inclusiv la nivel internațional, în acțiunea de fraudare implicația fiind la cote greu de imaginat. Datorită posibilităților pe care tehnologia avansată le aduce continuu, formele criminalității se dezvoltă la rândul lor, fapt evidențiat prin capturile făcute de instituțiile abilitate. „Biletele de bancă ce nu pot fi imitate sau falsificate nu există și, probabil, nici nu vor exista vreodată. Ceea ce omul a făcut, poate să și refacă, întâmpinând mai multe sau mai puține dificultăți”.

Teoreticienii și practicienii sunt unanim de acord cu faptul că falsificarea presupune o acțiune care nu poate fi realizată oricum, oricând și de către oricine. Acțiunea are anumite particularități atât în ceea ce privește persoana care acționează, cât și modalitățile și mijloacele folosite pentru realizarea falsului. Deși legea penală nu face nicio deosebire între activitățile desfășurate pentru realizarea falsului, referindu-se numai la efectul și la rezultatul produs, practica recunoaște două modalități prin care infractorii

¹⁶ D. Solomon, T. Spurling, *The Plastic Banknote: From Concept to Reality*, CSIRO Publishing, Australia, 2014, pp. 11-12, https://books.google.ro/books?hl=ro&lr=&id=ErgVBQAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=EXPERTISE+OF+BANKNOTES+AND+OTHER+CHAIN+%E2%80%8B%E2%80%8BINSTRUMENTS&ots=VADoDeO7FI&sig=IqzYOikvMp7Kz6SLUWk3-MW02lk&redir_esc=y#v=onepage&q=counterf&f=false, link accesat la data de 15 mai 2018.

¹⁷ R. Negrea, *Moneda. De la scoicile monedă, la cecul electronic*, Ed. Albatros, București, 1988, p. 46.

¹⁸ Dicționar enciclopedic de drept roman apud http://www.bucap.it/news/approfondimenti-tematici/storia_degli_archivi/lex-cornelia-falsis-storia-archivi.html, link accesat la data de 15 ianuarie 2016, vol. 43, 1953.

¹⁹ R. Negrea, *op. cit.*, p. 46.

realizează o bancnotă falsă. Prima metodă este *alterarea* (prefacere) care reprezintă modificarea conținutului sau aspectului unei monede în scopul de a crea o aparență corespunzătoare adevărului și de a-i da o valoare mai mare. Cea de-a doua metodă este *contrafacerea* (plăsmuire-producere prin imitare) care reprezintă confecționarea prin imitarea monedei reale.

La nivel internațional – prin INTERPOL – și la nivel național – prin activitatea Poliției Române – distincția este aceeași *din punct de vedere juridic și etimologic, important este efectul, contrafacerea fiind tot o falsificare, însă organul judiciar manifestă interes și asupra stabilirii metodei prin care s-a ajuns la bancnota falsă*²⁰.

Dat fiind faptul că falsificarea cardurilor și, posibil pe viitor, a monedei de tip virtual (bitcoin) reprezintă o fraudă electronică ce utilizează noi tehnologii, *considerăm că se impune și viziunea criminalității informatice*. Toate tipurile de fals generează pierderea încrederii în sistemele de prevenire și combatere prin simplul fapt că rezultatul final produce o pierdere financiară substanțială. În prezent, nu există reglementări asupra monedei virtuale (bitcoin – btc., etherum – eth. ș.a.). În capitolul destinat și examinării criminalistice, am făcut câteva precizări despre acestea.

1.2. Considerații generale privind falsificarea de monede

Considerații de ordin istoric

Pentru a înțelege mai bine aspectele criminologice privind infracțiunea de falsificare de monede, vom prezenta un *scurt istoric* al acestui fenomen. Esențial este să stabilim faptul că legătura criminologiei cu criminalistica este făurită de fenomenul criminalității. Obiectivele de cercetare care îl generează sunt diferite, iar criminalistica se ocupă de infracțiuni concrete, cunoscându-le în complexitatea lor. Cele două științe elaborează măsuri specifice de prevenire a fenomenului infracțional²¹.

Țările Române, în sec. al XVI-lea, cunoșteau moneda „*taler-leu*”, monedă bătută în Olanda „*taler*”, dar care pe una dintre fațete avea desenat un leu, motiv pentru care a fost atribuită denumirea de „*leu*” a monedei românești,

²⁰ *Ibidem*.

²¹ Gh. Popa, *Tehnică criminalistică – curs universitar*, Ed. Pro Universitaria, București, 2008, p. 13.